

# ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ

## 19.03.2012 г.

Асоциация на индустриалния капитал в България в медиите

[Вестник Класа](#)

✓ **С над 12% поскъпва природният газ от 1 април, бизнесът против увеличението**

<http://www.klassa.bg/news/Read/article/198627-%D0%A1+%D0%BD%D0%B0%D0%B4+12%25+%D0%BF%D0%BE%D1%81%D0%BA%D1%8A%D0%BF%D0%B2%D0%B0+%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D1%8F%D1%82+%D0%B3%D0%B0%D0%B7+%D0%BE%D1%82+1+%D0%B0%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%BB%2C+%D0%B1%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B5%D1%81%D1%8A%D1%82+%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%B8%D0%B2+%D1%83%D0%B2%D0%B5%D0%BB%D0%B8%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5%D1%82%D0%BE>

Природният газ у нас ще поскъпне с над 12% от 1 април, заяви пред БНР Ангел Семерджиев, председател на Държавната комисия за енергийно и водно регулиране. По думите му в момента не се наблюдава намаление на цените на нефта по международните пазари, нито на курса на долара спрямо еврото. Това са и двата основни параметъра, които определят цените на синьото гориво у нас.

Стойността на природния газ у нас се формира на базата на цените на мазута и газьола на средиземноморския пазар за девет месеца назад. За този период обаче няма успокояване на цените както очаквахме, каза Семерджиев. Ако през лятото се постигне намаление на цената на горивото, доставяно от „Газпром“, то природният газ веднага ще поевтинее. От „Булгаргаз“ поискаха синьото гориво да поскъпне с над 25%, но от ДКЕВР бяха категорични, че няма да позволят подобно увеличение.

Категорично сме против поскъпването на природния газ с 12,73%, както предвижда ДКЕВР, коментираха вчера от Българската федерация на индустриалния и енергийния капитал. Според организацията не съществува механизъм за хеджиране на риска на ценовите промени, който ДКЕВР прави на всеки три месеца. Посоката на индексация на цените на газа е винаги нагоре, а това значително утежнява работата на производствените предприятия. Подобни увеличения единствено намаляват конкурентоспособността на предприятията, коментират от БФИЕК. Поскъпването на природния газ се е трупало през последните години и е било в ущърб на предприятията. Сега това натрупване е изяло резервите на дружествата и новото увеличение ще доведе до свиване на производства, фалити, загуба на работни места, смятат от организацията.

Икономиката на страната не е устойчива при липсата на предвидимост относно цената на природния газ. Подобен скок в цените ще доведе и до влошаване на външнотърговския баланс на страната. Поскъпването удря най-силно химическата промишленост и части от тежката металургия. В момента страната ни продава значително по-скъпи торове за земеделието, отколкото Русия и Украйна. А едно ново увеличение на природния газ ще направи износът на препарати за земеделието още по-труден, коментираха експерти.

Новото повишение на цените създава много сериозни рискове за цялата ни химическа индустрия, коментира пред „Класа“ Васил Велев, председател на Асоциацията на индустриалния капитал в България. Според него готвеното увеличение ще е „поредният пирон в ковчег“ на българските компании. Напоследък все по-често се случва да чуваме за фалити на фирми, призна Велев. По думите му на всеки три месеца бизнесът си задава въпроса как ще издържи поредното повишение на цената.

Без отговор остават и въпросите за изграждането на газопроводите до съседните страни, чрез които може да се диверсифицира доставката на природен газ и така да се намалят цените, обясни Велев. По думите му бизнесът е обезпокоен и от липсата на нов договор за доставки на газ с руската „Газпром“. Освен че подобни увеличения застрашават индустрията, те бъркат и все по-дълбоко в джоба на българина. Природният газ у нас вече не е най-евтиният в Европа, категоричен е Велев.

Освен в химическата и металургичната промишленост поскъпването на природния газ ще се усети силно и при производството на хляб и тестени изделия. Експерти от бранша вече прогнозираха поскъпване на хляба с 10%. Скок на цените ще поискат и от таксиметровите фирми, защото колите им се движат основно на метан.

Заради увеличението на горивото, ще поскъпнат парното и топлата вода в топлофикациите, казаха от ДКЕВР. Скокът ще бъде с между 6 и 10% при всяко от дружествата, коментира шефът на регулатора. Той отново припомни, че поскъпването реално няма да се усети от потребителите, защото то ще е в края на отоплителния сезон. Семерджиев не коментира какво ще е поскъпването на тока от 1 юли, защото все още не са готови изчисленията на експертите. В началото на годината от комисията прогнозираха еленергията за бита да поскъпне с около 10% .

## Вестник Класа

### ✓ МВФ: Гърция се нуждае от още пари

[http://www.klassa.bg/news/Read/article/198591\\_%D0%9C%D0%92%D0%A4%3A+%D0%93%D1%8A%D1%80%D1%86%D0%B8%D1%8F+%D1%81%D0%B5+%D0%BD%D1%83%D0%B6%D0%B4%D0%B0%D0%B5+%D0%BE%D1%82+%D0%BE%D1%89%D0%B5+%D0%BF%D0%B0%D1%80%D0%B8](http://www.klassa.bg/news/Read/article/198591_%D0%9C%D0%92%D0%A4%3A+%D0%93%D1%8A%D1%80%D1%86%D0%B8%D1%8F+%D1%81%D0%B5+%D0%BD%D1%83%D0%B6%D0%B4%D0%B0%D0%B5+%D0%BE%D1%82+%D0%BE%D1%89%D0%B5+%D0%BF%D0%B0%D1%80%D0%B8)

Програмата за спасяване на Гърция е изправена пред неочаквано високи рискове и Атина ще се нуждае от още реструктуриране на дълга и допълнително финансиране, което Европа ще трябва да осигури. Това показва доклад на Международния валутен фонд. Той излезе само ден след като Бордът на директорите гласува вноската във втория спасителен пакет за южната ни съседка. От общо 130 млрд. евро от фонда ще дойдат 28 млрд. Краят на еврото ще бъде неизбежен без продължаваща подкрепа, категорични са експертите на финансовата институция. В доклада те предупреждават, че Атина няма право на грешки и всяко политическо отлагане или забавяне ще доведе до по-дълбока рецесия. Освен това са налице и политически рискове, свързани с изборите в страната през тази година, които създават допълнителна несигурност. „Материализирането на тези рискове най-вероятно ще изисква допълнително облекчаване на дълга от страна на публичния сектор, а ако това не се окаже достатъчно, може да се стигне и до държавен фалит“, предупреждават експертите на МВФ. Оттам са изчислили, че дори и Гърция да спазва поетите ангажименти към международните кредитори, пак може да се нуждае от още 13 млрд. евро до първото тримесечие на 2016 г.

В доклада се обръща внимание, че евентуално ѝ напускане на еврозоната би предизвикало ефекта на доминото. При такъв сценарий обезценяването на валутата ще тласне нагоре инфлацията в Гърция, след което ще последва силен натиск за повишаване на заплатите и други производствени разходи и спад на конкурентоспособността на икономиката. За МВФ платежоспособността на гръцките банки също се превръща в „остър проблем“, като те са загубили близо 30% от депозитната си база, а необслужваните кредити в края на септември 2011 г. са достигнали 14,7%. В следващите три години трезорите в южната ни съседка ще трябва да преглътнат загуби за 30-35 млрд. евро само от лоши кредити, са изчислили от фонда.

Оценките са през следващата година БВП на южната ни съседка ще спре да намалява и да се закрепят на нулата. За 2012 г. ще бъде регистриран спад от 4,8%, прогнозира експертите, след отчетения 6,9% за 2011 г. Едва през 2014 г. гръцкият БВП ще тръгне по-уверено нагоре с 2,5%. Прогнозата е по-мрачна в сравнение с предишния доклад на МВФ от декември. В него експертите заложиха на спад за 2011 г. от 6%, 0,3% ръст за тази година и 3% през 2013 г.

Междувременно доклад на Европейската комисия показва, че Гърция ще постигне икономически ръст не по-рано от 2014 г., или след 7 години на рецесия. Освен това дори при условие че цялата спасителна програма е спазена, пак на Атина ще ѝ трябва повече от 10 години, за да се върне към конкурентоспособност, смятат от МВФ. Според експертите дългият процес на възстановяване е предизвикан от строгите лимити по сделката за размяна на дълг с частните инвеститори и решението на Европейската централна банка да не реструктурира собствените си експозиции към държавни гръцки книжа.

Според някои представители на фонда, цитирани от „Уолстрийт джърнъл“, всъщност с втората спасителна програма просто се купува време, за да могат други страни в еврозоната да стабилизират икономиките си и да се върнат към растеж. Така се дава и глътка въздух на банките да вземат мерки, за да се предпазят от влошаване на дълговата криза. МВФ призовава лидерите на валутния съюз да увеличат размера на спасителния фонд поне наполовина и да използват част от тези средства, за да вдигнат капиталовите буфери на банките.

Малко по-оптимистично прозвуча речта на директора на МВФ Кристин Лагард в Китай в края на седмицата. Според нея световната икономика е отстъпила с крачка назад от пропастта, като се появяват признаци на стабилизиране в еврозоната и САЩ, но високите дългови нива в развитите пазари и нарастващите цени на петрола са главните рискове в бъдеще. Тя обаче предупреди, че макар че глобалната икономика е поела по пътя на възстановяване, няма голямо пространство за маневриране и няма място за политически грешки. По думите ѝ трябва да се работи по отстраняване на проблемите в крехката финансова система, обременена с висок публичен и частен дълг.

## Вестник Капитал Daily

### ✓ Пазарът на труда в България продължава да се влошава

[http://www.capital.bg/biznes/kompanii/2012/03/18/1790215\\_pazarut\\_na\\_truda\\_v\\_bulgariia\\_produjava\\_da\\_se\\_vloshava/](http://www.capital.bg/biznes/kompanii/2012/03/18/1790215_pazarut_na_truda_v_bulgariia_produjava_da_se_vloshava/)

Пазарът на труда в България е продължил да се влошава и през 2011 г. Това показват данните на Националния статистически институт (НСИ) за миналата година. Ако има добра новина, то тя е, че икономиката губи по-малко работни места в сравнение с 2010 г.

С над 102 хил. души са намалели заетите в България между 15 и 64 г. в сравнение с година по-рано и броят им достигна 2.908 млн. Икономически активните лица за една година намаляват с 3.4 процентни пункта. За сравнение, през 2010 г. техният спад е бил два пъти по-голям. Заетите българи между 20 и 64 г., които Евростат следи във връзка със стратегия "Европа 2020", са 2.897 млн. души, а коефициентът на заетост е под 63.9%. Поетият ангажимент на България е през 2020 г. той да е 75%.

Тенденцията хората все по-трудно да си намират работа се потвърждава и от данните на статистиката. За една година безработицата се е увеличила с 1 процентен пункт и в края на 2011 г. вече е 11.2%. Според работодателските организации обаче картината е по-лоша и безработицата в България е около 16-17%. Реално през миналата година още

близо 24 хил. българи са останали без работа и общият им брой вече е 372 хил. души.

### **Мъжете са по-засегнати**

Статистиката сочи, че повече мъже през мината година са останали без работа. При тях коефициентът на безработица се увеличава с 1.4%, или 20 хил. души, докато при жените ръстът е само с 5000 души, или 0.4 проценти пункта. Увеличават се и младежите, които нямат работа.

Заеетостта расте единствено при хората между 55 и 64 години. И отново повече са жените от тази група, които са успели да си намерят работа. Една от причините е, че те по-често биват наемани по различни субсидирани програми за гледане на деца, домашни помощници, лични асистентки, чистачки и т.н.

### **Отчаяните - с петгодишен рекорд**

Рязко са се увеличили и българите, които от дълго време са без работа, но и са се отказали вече да търсят - т.нар. обезкуражени лица. През 2011 г. техният брой вече е 237 хил. души, като за една година те са се увеличили с малко над 12 хил. души. Достигнатият през миналата година брой на обезкуражените е най-високият от 2006 г. насам.

### **Търсене чрез познати**

Българите продължават да търсят работа основно чрез роднини и познати - общо 270 хил. души са разчитали на такова съдействие през последното тримесечие на миналата година, показват анкетите на НСИ. Близо 200 хил. са заложили на директни контакти с работодателите, четири пъти по-малко са българите, които са търсили работа чрез участие в конкурси, изпити и интервюта. Едва 132 хил. души са се обръщали към бюрата по труда, малко по-малко са хората, които са пусkali или са отговаряли на обяви за търсене на работа.

Неотдавна икономисти коментираха, че очакват пазарът на труда да се възстанови слабо заради летния сезон и ръста на заетите в туризма, но като цяло прогнозите им за пазара на труда през 2012 г. са, че той ще продължи да се свива и по този начин да влияе негативно на потреблението и ръста на икономиката.

### **✓ ИПИ: Има средна класа в България**

[http://www.capital.bg/biznes/2012/03/18/1790195\\_ipi\\_ima\\_sredna\\_klasa\\_v\\_bulgaria/](http://www.capital.bg/biznes/2012/03/18/1790195_ipi_ima_sredna_klasa_v_bulgaria/)

От публикуваните данни на Националния осигурителен институт (НОИ) за осигурените лица за 2011 г. става ясно, че в България има някаква средна класа, колкото и на практика да е трудно икономически да бъде определена тази категория. Това пише в последният седмичен бюлетин на Института за пазарна икономика (ИПИ). Според икономиста Петър Ганев през 2007 г. четирима осигуряващи се българи от всеки пет са се осигурявали върху заплата под 500 лв. (от тях трима са се осигурявали на 300 лв.) Сега четири години по-късно след икономическия бум през 2008 г и последвалата криза от данните на НОИ става ясно, че българите са предпочели да се осигуряват на по-висока заплата. От тези четирима двама души вече се осигуряват на заплата между 301 и 500 лв., един се осигурява на заплата над 501 лв. и на практика само един остава, който е предпочел да заделя пари за пенсия върху заплата от 301 лв.

### **Бели пари за пенсия**

От данните на НОИ (виж графиката) става ясно, че през 2011 г. в сравнение с предходната година са се увеличили хората, които се осигуряват на заплата от 501 лв. до 1000 лв., а намаляват тези които са се осигурявали на около 300 лв. Според ИПИ средната класа е тази, чийто среден осигурителен доход е над 500 лв.

През последните четири години в България са се увеличили и хората, която се осигуряват на максималния доход от 2000 лв. За миналата година те вече са стигнали 100 хиляди.

### **Изсветляване**

През миналата година след масови проверки на Националната агенция по приходите и Инспекцията по труда стана ясно, че близо 164 хил. служители в страната се водят на 4 часов работен ден, работодателите им плащат по-малко осигуровки, а те на практика работят по 8 и 10 часа. От тях вече 25 хил. души са на пълно работно време и работодатели им внасят двойно по-високи осигуровки, съобщиха от приходната агенция.

Работата на половин работен ден освен, че ощетява бюджета заради неплащането на данъци и осигуровки лишава работника от трудовия му стаж, който е необходим за пенсия.

### **Вестник Капитал**

### **✓ А защо Трайков?**

[http://www.capital.bg/politika\\_i\\_ikonomika/bulgaria/2012/03/16/1789494\\_a\\_zashto\\_traikov/](http://www.capital.bg/politika_i_ikonomika/bulgaria/2012/03/16/1789494_a_zashto_traikov/)

Трябваше премиерът Бойко Борисов до отиде до авторитарното шейхство на Катар, за да се види как точно функционира българското правителство. Дистанцията помага по-ясно да се демонстрират иначе очевидените неща.

Новините от посещението на огромната правителствена делегация в Катар тази седмица трябваше да са свързани с (проваления) бизнес форум и поредните обещания за огромни инвестиции (от магистрала "Черно море" до банята в "Овча купел" според министъра на регионалното развитие Лиляна Павлова, цитирана от "Фокус").

Вместо това дойдоха оставките на министъра на икономиката и енергетиката Трайчо Трайков и на здравеопазването Стефан Константинов.

Поредната мъглява стратегия, този път за търсене на инвестиции от Персийския залив, подплатена предимно с апломб и големи очаквания, нямаше как да не доведе до Катар-строфа. След това последва вече добре отработено прехвърляне на вината между министрите, така че в крайна сметка премиерът Бойко Борисов не само да изглежда чист, но и да носи "милиарди" инвестиции. Естествено най-лесно го отнасят технократите, които нито имат партийна подкрепа, нито могат да имитират министъра на земеделието Мирослав Найденов.

Последната случка доведе до Катар-зис, но не в положителна посока. Вместо "година на Трайков", както обясни Борисов преди два месеца, изглежда, се отива към годината на края на експертите в правителството на ГЕРБ. Оттук насетне може

да се очаква все по-партийна политика и съсредоточаване върху цените на яйцата вместо към съществените проблеми. А последната спирачка срещу популистките инстинкти на партийното крило в кабинета - Симеон Дянков, вече е подложен на все по-сериозна атака.

### **Две оставки и все по-малко доверие**

Оттеглянето на Константинов беше очаквано. Той се крепеше единствено на политическото суеверие на премиера, че смяната на трети министър в този сектор означава провал на правителството и знак за предсрочни избори. "Махането" му беше желание на цялата парламентарна група на ГЕРБ, опозицията, която настоява за оставката му, и съсловната организация на лекарите – Български лекарски съюз, чийто заместник-председател беше, преди да заеме поста.

Скандалът за цените на лекарствата, който медиите, близки до Делян Пеевски и Цветан Василев предизвикаха като част от войната им със собственика на "Софарма" Огнян Донеv, също постави ГЕРБ в неприятната ситуация да мисли за смяна на министъра. Самият Константинов обяснява оттеглянето си с липсата на политическа подкрепа.

Оттеглянето на Трайков обаче беше изненада. Както сам той обясни, за оставката си е разбрал от вицепремиера Цветан Цветанов. "Мотиви не ми бяха посочени, освен с половин уста, за конфузната случка в Катар, което е нелепо. Според мен истинските причини за отстраняването ми рано или късно ще станат известни на хората. Може и да греша", каза Трайков.

Уволнението на Трайков беше обмисляно още преди година. Тогава в близкия съветнически кръг на премиера за министъра на икономиката и енергетиката се говореше, че той е нерешителен и пасивен. Обвиненията към него валяха от различни страни. От проядреното лоби, че изпратил за преговори заместника си Марий Косев, който дори руски не знаел; през шефовете на държавни енергийни дружества, че бавел техни проекти; до критики, че заради него Брюксел може да ни глоби за спряната енергийна либерализация. И накрая, че предизвикал народни брожения заради подкрепата си за шистовия газ, като не обяснил добре ползите от него (като нито един министър от кабинета не застана зад Трайков). Затова и Борисов постоянно му даваше жълти картони.

Миналата година Трайков успя да избегне уволнението, което беше почти решено и се търсеше човек за поста. През април министърът изненадващо уволни шефа на НЕК Красимир Първанов с обяснението, че нарушил дадения му мандат при подписване на анекса за поредното удължаване на споразумението на строителство на АЕЦ "Белене" (повече виж надолу). Това свари неподготвен Бойко Борисов, който дори първоначално отказа да подкрепи Първанов. По-късно обаче се съгласи, вероятно за да не изглежда, че той стои зад руските интереси, а Трайков брани националните. Малко преди това се разбра, че премиерският партньор на белот - Валентин Златев, представител на "Лукойл" за България, вече официално посредничи на преговорите за АЕЦ "Белене" (неофициално той прави това от края на 2010 г., когато дори лично заведе шефа на "Росатом" при премиера). По-късно Трайков успя да отстрани и заместник-министъра си Евгений Ангелов (сега съветник на президента Росен Плевнелиев), след като стана ясно, че Борисов планира за него по-голяма кариера.

Но в България обясненията винаги трябва да се търсят на малко по-битово ниво.

## **[Вестник Сега](#)**

### **✓ България ще трябва да вдига още пенсионната възраст за жените**

<http://www.segabg.com/article.php?id=593668>

Тежките пенсионни реформи у нас все още не са приключили, става ясно от Бялата книга за адекватни, сигурни и устойчиви пенсии на Европейската комисия. В нея равните условия за пенсиониране на жените и мъжете са сред основните препоръки на Европа към държавите членки.

В момента жените у нас се пенсионираат три години по-рано, а идеята е след плавното вдигане на пенсионната възраст с по четири месеца на година, което започна от началото на тази, разликата да се стопи на 2 години. Предвижда се мъжете да се пенсионираат на 65 г. при 63 г. и 4 месеца в момента, а жените - на 63 г. при 60 г. и 4 месеца сега. Жените имат право на пенсия и след по-кратък изискуем стаж - 34 г. и 4 месеца в момента при 37 г. и 4 месеца за мъжете. Той също ще нараства в следващите години с по 4 месеца, докато стане съответно 37 г. и 40 г.

Заради по-малкия трудов стаж, част от който дори е неизработен, тъй като е за гледане на дете или на болен в семейството, а това влияе негативно върху размера на пенсиите, в момента жените получават много по-малко пари за старост в сравнение с мъжете. За 2010 г. например българските пенсионерки са получавали средно по 217 лв., а пенсионерите - 327 лв. В Европейския съюз отчитат, че тези по-преференциални условия за пенсиониране всъщност са вид дискриминация спрямо жените, които не могат да получават адекватни пенсии и 22% от тях след 75 години са застрашени от изпадане в бедност.

Комисията настоява още за реформиране на схемите за ранно пенсиониране. Реално обаче предложенията на Европа не са свързани толкова със защита на социалните права на хората, работещи при тежки условия, а с орязването им така, че ранното пенсиониране да стане непривлекателно. Предлага се например работодателите да поемат всички или поне значителен дял от разходите за обезщетения при ранно пенсиониране. На практика това в България е така - допълнителната вноска от 12% за най-тежкия труд и 7% за втора категория в професионалните фондове, които от 2015 г. трябва да започнат да изплащат ранните пенсии, е изцяло за сметка на работодателите. Тези пенсии обаче ще бъдат изключително ниски - в най-добрия случай от порядъка на около 100 лв. месечно, дори при редовно внасяне на вноски. Проблемът е, че периодът за трупане по партидите е много малък - фондовете са създадени през 2000 г., а периодът на изплащане на пенсиите е прекалено дълъг - започва от 10 г. и 6 месеца за първа категория труд и 5 г. и 6 месеца за втора при мъжете, а за жените съответно от 12 г. и 6 месеца и 7 г. и 6 месеца. Така хората ще бъдат принудени да остават на пазара на труда заради неадекватните пенсии. Допълнително у нас се предприе и увеличение на пенсионната възраст за работещите тежък труд с 1 година от 2012 г. до 2014 г.

Друга идея е да се дава възможност на хората да получават частична пенсия по-рано и да продължат да работят на непълнен работен ден. Европейската комисия предлага също да се мисли вместо работещите в опасни и вредни условия да се пращат в пенсия по-рано, да им се осигуряват нови, по-леки работни места, което обаче противоречи на принципите на пазарната икономика. Така препоръката на комисията - лицата, които се пенсионират рано да могат да работят по-дълго или, ако това е невъзможно, да се ползват с адекватна сигурност на доходите, звучи само като добро пожелание.

В Бялата книга се правят вече по-категорични препоръки за промени в пенсионните системи на страните на Европейския съюз, след като проблемите им бяха идентифицирани в излязлата през 2010 г. Зелена книга и на базата на нея много страни в общността, включително и България, започнаха дългосрочни пенсионни реформи. По принцип правителствата би трябвало да променят националните законодателства според препоръките в Бялата книга, но доколкото те да станат задължителни ще се решава при обсъждането ѝ на ниво министри. Засега тя е обсъждана от експерти, които не са били много съгласни препоръките да стават задължителни. Те са изразили мнение, че по отношение на пенсионните системи страните трябва да запазят своята относителна независимост да определят политиките си, които да бъдат съобразени с демографската ситуация, продължителността на живот и структурата на икономиката в съответната страна.

#### ✓ Новите кредити за фирми скоčili с 37%

<http://www.segabg.com/article.php?id=593642>

Новоотпуснатите кредити на фирми през първия месец на 2012 г. са били с близо 40% повече, отколкото през януари 2011. Това става ясно от месечния анализ на Министерство на финансите. На месечна база пък - спрямо декември - има спад със същия процент. Това обаче не е неочаквано, а си има сезонно обяснение - през януари по традиция предприятията по-рядко търсят заеми. По-обнадеждаващата информация е сравнението на годишна база, което сочи 36.8% повече теглени заеми. Като цяло обемът на кредитите за бизнеса - нови и стари, е с 4.7% по-голям в сравнение с януари 2011 г.

За разлика от фирмените новоотпуснатите потребителски и жилищни кредити отбелязват символични промени в обемите, отчитат още от финансовото ведомство. На годишна база потребителските заеми са се свили с 1.1%, а при ипотечните има ръст, но от едва 0.8 на сто. Лихвените проценти по двата вида заеми са нараснали съответно с 0.4 и 0.2% през първия месец на годината.

Общият размер на новопривлечените депозити се е увеличил с минималните 0.1%, спрямо декември 2011 г. Според данните средната лихва по спестяванията в лева се е повишила, а тази в евро е спаднала леко.

#### ✓ По-нисък ДДС или диференцирани ставки?

<http://www.segabg.com/article.php?id=593615>

Тези дни евентуалните промени в ставката по ДДС отново бяха предмет на множество политически, експертни и медийни дискусии. Министърът на финансите заяви, че управляващите имат намерение да намалят данъчната ставка по този данък на две стъпки с по един процент и това трябва да стане изненадващо за икономическите субекти. Изказаните аргументи "за" и "против" това намерение и евентуалните последици за българската икономика са твърде противоречиви. Въпреки това, ако се направи дори несистематизирано обобщение на различните становища, може да се каже, че експертните заключения са "по-скоро не" при днешното състояние на българската икономика. Аргументите в подкрепа на това са свързани главно с рисковете за фискалната позиция на страната. ДДС е един от най-големите приходоизточници в бюджета. При разчетените макроикономически показатели за текущата 2012 г. са планирани 6.5 млрд. лв. приходи от този данък при отчетени 6.6 млрд. лв. през 2011 г. Данните показват, че за последните три кризисни години абсолютният размер на приходите от ДДС се свива, макар и с известни колебания. Редуцирането на данъчната ставка по ДДС със сигурност ще засили тази негативна тенденция през следващите няколко години, което ще увеличи риска за неизпълнение на планирания дефицит в бюджета и ще засили произтичащите от това множество негативни последици.

В процеса на дискусиите в недостатъчна степен беше обърнато внимание на състоянието на този важен данък в рамките на ЕС. За разлика от преките данъци ДДС, както и другите косвени данъци са частично регулирани на европейско равнище. За тази цел са разработени и приети от страните членки специални директиви. Регулациите обхващат както размера на ставките, така и тяхното диференциране, начините за формиране и движение на данъка.

В ЕС преобладават диференцираните ставки по ДДС (виж таблицата). Вероятно това заключение противоречи на преобладаващото у нас мнение, че ставката трябва да бъде една. Това всъщност е по-дълбока дискусия, в която има повече теоретични и по-малко чисто прагматични аргументи. Основният теоретичен въпрос е дали данъкът трябва да се използва като преразпределителен инструмент, а основният практически въпрос се отнася до възможностите за администриране на по-сложната диференцирана система на облагане с ДДС. В таблицата се вижда, че само 7 държави от ЕС имат ДДС със ставки, по-малки от 20%. Прави впечатление, че повечето от тях са високо развити в икономическо и социално отношение страни.

В ЕС се използват 4 вида ставки по ДДС - стандартна (15 и повече процента), редуцирана (от 5% до 15%) и супер редуцирана (под 5%). Съществува още един вид - заварена ставка (parking rate), която се регулира със специални дерогации в отделни страни. В таблицата се вижда, че в ЕС има само една държава с единна стандартна ставка - това е Дания с 25%. Всички останали страни имат диференцирани ставки. Някои от тях, като Ирландия и Люксембург например, прилагат всички видове ставки. Други държави имат по една или две редуцирани или използват и супер редуцирани ставки. Групите стоки, за които отделните страни членки могат да използват редуцирани и супер редуцирани ставки, са определени с нарочни документи на европейско равнище. Всяка държава е направила такъв избор, който съответства на специфичните характеристики на икономическата и социалната ѝ структура. В случаите, когато отделните групи стоки са



от първа необходимост и имат висока социална значимост, прилагането на редуцирани справки е масов случай. Например 22 страни са въвели редуцирани ставки за хранителни стоки; 24 - за фармацевтични продукти; 22 - за транспорт на пътници; 25 - за книги; 22 - за вестници; 23 - за периодични издания; 22 - за услуги в културата (концерти, кино, театър), и други.

Традиционно реакцията на управляващите по отношение на диференцираните ставки винаги е била отрицателна. По време на тройната коалиция също не се допусна диференциране на ставките по ДДС въпреки предложенията на опозицията за някои видове стоки, като лекарства и книги. По този повод някои медии ни лепнаха етикета "книгоубийци". Обикновено официалните аргументи против диференцираните ставки са свързани с увеличаването на риска за измами и източване на данъка. Тези опасения до известна степен са основателни. Истинската причина обаче за категоричния отказ на управляващите да приемат каквото и да е диференциране на ставките по ДДС е значителното усложняване на работата по администрирането на този важен данък. Що се отнася до ползите от диференцираните ставки, дискусиите вероятно ще продължат. Но ако бъдем достатъчно прагматични, ще търсим убедителен отговор на въпроса защо почти всички европейски страни не се отказват от диференцираните ставки по ДДС.